

'Wees gespitst op de echte fronten'

In gesprek met Wim Büdgen over een enerverende onderwijsloopbaan

Door Dick Both

Het reformatorisch onderwijs was hem onbekend tot hij als 21-jarige docent het Driestar College te Gouda binnenkwam. Hij ervoer het als 'heftig.' 'Waar ik heel weinig gevoel voor had en nog steeds heb – en waar ik ook niet aan wil wennen – zijn die naar binnen gerichte millimeterdiscussies.' Inmiddels is hij al decennialang vergroeid met het reformatorisch onderwijs, zonder overigens de wereld erbuiten uit het oog te verliezen. 'Ik geloof zeker dat we invloed hebben in de VO-Raad en in het Rotterdamse.' DRS Magazine sprak met Wim Büdgen, voorzitter van de centrale directie van het Wartburg College te Rotterdam en Dordrecht.

Büdgen groeide op in Eindhoven en later in de Zaanstreek. Als Büdgen terugblijkt zijn er twee dingen die een stempel hebben gedrukt op zijn verdere levensloop, zo meent hij. 'Ik heb in mijn tienerjaren in een totaal gesecculariseerde samenleving mijn weg gevonden. In de Zaanstreek bezocht ik het openbaar lyceum. Daarnaast kom ik uit een door en door bevindelijk nest. Mijn ouders vreesden beiden de Heere en bij mijn grootmoeder heb ik het bevindelijke gezelschapsleven van dichtbij meegemaakt en duidelijke indrukken van dood en eeuwigheid meegekregen die door Gods genade ook nooit meer zijn weggegaan. Die twee zaken – zowel contact met bevindelijk gereformeerden als totaal gesecculariseerde mensen – waren voor mijn ouders en ons als kinderen geen tegenstelling.'

Kiezen

Innerlijke conflicten waren Büdgen niet vreemd. Al in zijn puberteit stredden het denken en doen om voorrang. In zijn puberteit wisselde Büdgen het lezen van boeken van Calvijn, Augustinus, Schotten en puriteinen – 'ze stonden bij ons thuis in de boekenkast' – en Van Ruler af met het aanleggen van de CV-installatie, het metselen van een schuur en het nodige timmerwerk. 'Je kan stellen dat ik mede door dat innerlijke conflict in het examenjaar van het gymnasium niet wist wat ik moest gaan doen. Ik had een behoorlijke belangstelling voor theologie, was goed in talen en geboeid door Nederlandse literatuur. Er was al heel jong de behoefte om iets te mogen doen in het Koninkrijk van God. En toch was ik niet geschikt om exclusief wetenschappelijk bezig te zijn. Daarvoor was ik te praktisch en had ik te weinig zitvlees. Om wat meer tijd te creëren om de afweging te maken, ben ik vervroegd in militaire dienst gegaan. Vervolgens viel de keus op Nederlands en is theologie een belangrijke hobby gebleven.'

Büdgen startte op 21-jarige leeftijd als docent Nederlands op het Driestar College en verkreeg via de MO-A en MO-B-opleidingen Nederlands zijn eerstegraads bevoegdheid. 'Het was wennen in de 'Biblebelt.' Ik hield van de jongens en de meisjes en had snel een band met hen. Steeds heb ik geprobeerd de jongens terug te roepen naar de echte fronten. Wees gespitst op wat er echt speelt! En laat geen negatieve energie verloren gaan door allerlei interne millimeterdiscussies.'

Visie

Na 19 jaar docentschap op het Driestarcollege werd Büdgen in 1992 rector van het Revius College te Rotterdam, toen nog een zelfstandige school met een kleine 1000 leerlingen. 'Dat was een overgang', zo blikt Büdgen terug. 'Ik had best wat probleemoplossend vermogen ontwikkeld tijdens mijn coördinatorschap aan het Driestar College, maar verantwoordelijkheid in een lijnfunctie was nieuw. Wel had ik in verschillende neventaken de nodige ervaring opgedaan in leidinggevende taken. Zo was ik voorzitter van het bestuur van de basisschool in ons dorp en ambtsdrager in de Gereformeerde Gemeente van Moerkapelle.' Met name de ervaringen die Büdgen hierbij opdeed hebben hem gevormd. 'Het verdiept je zelfkennis, maar ook je mensenkennis. Je raakt opgewassen tegen stress en moeilijke situaties, je wordt gedwongen verantwoordelijkheid en beslissingen te nemen en je leert dat goed luisteren heel erg belangrijk is.'

Werken aan visie en vervolgens verwoorden hoe hij conceptueel aankijkt tegen ontwikkelingen die op ons afkomen heeft Büdgen altijd aangetrokken. Inzicht in processen waarlangs veranderingen vorm krijgen, was echter een ontwikkelpunt. 'Wat ik moest leren was dat veranderingsprocessen niet altijd langs de weg van intellectuele discussie over conceptuele ideeën verlopen, maar dat er ook allerlei emoties een rol spelen. Dat waren voor mij belangrijke en moeilijke leerervaringen.'

Authenticiteit

Na enkele fusies in de jaren negentig ontstond het Wartburg College met vier locaties in Rotterdam en Dordrecht, 3800 leerlingen en 360 personeelsleden. Büdgen vindt het van belang om als voorzitter van de centrale directie van het Wartburg College boven de partijen te blijven staan. 'Ik vind het wezenlijk evenwichtig te zijn in mijn standpuntbepaling, ook al is me dat niet altijd gelukt. Al vanaf mijn jeugd heb ik argwaan ten opzichte van heftige polarisatie. Altijd zag ik wel aan beide zijden positieve zaken in de standpunten en ik zoek naar verbindingen. Zonder daarbij kleurloos te worden en mijn authenticiteit te verliezen. Voor dat laatste is blijven studeren en vooral ook blijven putten uit de Schrift levensnoodzaak.'

'Of het leuk is leiding te geven aan deze school? Zeker! Al is het wel heel anders geworden in de loop van de jaren. Het contact met de leerlingen is miniem en docenten komen nogal eens in beeld als er ernstige problemen zijn. Mijn aandacht gaat met name uit naar het doordenken en ontwikkelen van de strategie en visie. Mijn collega Gerard Toonen en ik proberen leiderschap zo vorm te geven dat men op de locaties goed uit de voeten kan. Wij willen bestuurders zijn die het de locatiedirecties mogelijk maakt om op een goede wijze leiding te geven aan de locatie door faciliterend en inspirerend bezig te zijn.'

Invloed

Externe presentie vind Büdgen belangrijk. 'We moeten als reformatorisch onderwijs present zijn. Of het wat oplevert? Dat geloof ik zeker! Ik geloof dat we invloed hebben in het Rotterdamse en in de VO-raad. Ik voel me met respect behandeld, al word je niet bij voorbaat begrepen door andersdenkenden. Dit vraagt alertheid, spankracht, maar ook teerheid. Weten waar je staat en waarvoor je staat en steeds terug kunnen vallen op je wortels.'

In de overlegsituaties is Büdgen niet in de eerste plaats bezig om ruimte voor het reformatorisch onderwijs te vragen, maar om er te zijn en een kwalitatief zo sterk mogelijke inbreng te hebben. Hierin past bescheidenheid, zo meent Büdgen. 'De reformatorische scholen hebben over het algemeen goede resultaten, al valt er wel wat

op af te dingen. Maar we moeten wel bedenken dat onze leerlingen nog voor het overgrote deel uit harmonieuze gezinnen komen. Als je dan bedenkt dat er in Rotterdam scholen zijn met leerlingen met heel andere achtergronden en gezinssituaties die vergelijkbare resultaten halen, dan is bescheidenheid op zijn plaats. Er wordt echt heel hard gewerkt op zulke scholen en dat dwingt respect af.'

Schakeltje

De rol van de docent is cruciaal, zo vindt Büdgen. 'Het is een prachtige baan. Maar ook een hele stevige. Het is ook een baan waar je echt in moet groeien. Je bent niet zomaar allround docent. Daarom maak ik me ook best zorgen over de aanstaande uitstroom van nogal wat oudgedienden die met pensioen gaan. De vraag die dan boven komt, is of de middengroep al voldoende allround is om het kwaliteitsniveau vast te houden en over te dragen aan de jonge generatie.'

'Wat mij zo trok in het vak van leraar is de inhoudelijke rol die een docent heeft om de eigen ontwikkeling van jongeren te koppelen aan de ontwikkelingen in de wereld om je heen. Het leven heeft mij van jongsaf aan veel geleerd. En op het geleerde reflecteerde ik ook. Ik heb docenten gehad die me geholpen hebben de wereld te ontsluiten. Onvergetelijke docenten.'

'Leerlingen confronteren met de wereld, maar vooral ook met de Schrift en met de Heere God en met zichzelf heeft mij altijd getrokken. Die confrontatie kan grote dingen langzaam laten groeien. De Heere maakt in elk leven als het ware een lange ketting waarin de docent een schakeltje mag zijn. Daarom is het ook zo belangrijk dat de docent inzicht heeft in het kind, voldoende pedagogisch en didactisch repertoire heeft, ambachtelijk vakman is, erudiet is, kortom van zijn/haar vak houdt. Dat ben je allemaal zo maar niet. Dat heeft tijd nodig. Dat zijn zaken die ontwikkeling vragen.'

De tijd heeft niet stilgestaan. Als Büdgen terugblijkt op zijn periode als docent ziet hij veel overeenkomsten, maar zeker ook verschillen. 'Als identificatiefiguur was je in mijn tijd zelf door heel veel dingen heen gekropen. Nu dienen zich thema's aan waarop de leerlingen voorliggen. De vraag is hoe je dan vormer en toeruster kunt zijn. Ik denk dat het heel belangrijk is de juiste vragen te stellen en samen met de leerlingen zoektochten te maken - die overigens wel tot heldere en goede antwoorden moeten leiden. Ik merk het zelf ook als catecheet dat je meer dan vroeger niet alleen met antwoorden, maar ook met de vragen bezig bent en de weg waarlangs je van de vragen naar de goede antwoorden komt.'

Ideaal

Büdgen verloochent zijn afkomst niet. Zijn ideaal - 'een oud ideaal' - is reeds praktijk in de gesecculariseerde samenleving. 'Als ik naar de hele kleine kerkelijke gemeenschappen kijk in bijvoorbeeld Noord-Holland zie ik een optimale bezetting tijdens de kerkdiensten en de jeugdverenigingen. Dan zie ik jongeren en ouderen die hele bewuste keuzes maken en op de fronten durven staan. Hier wordt de christelijke gemeente en het christelijke gezin het bolwerk waar je in een veilige omgeving toegerust en geïnspireerd wordt met het oog op je staan in de maatschappij om ook daadwerkelijk een bijdrage te kunnen bieden aan de maatschappij. Hierbij is een centrale plek voor onderwijs in de Schrift en de belijdenis elementair. Daarin verworteld te worden is levensnoodzaak. Waar het leven in een christelijke meerderheidssamenleving het schijnbaar mogelijk maakt om als meeloper te 'overleven', is dat beslist niet het geval in de gesecculariseerde samenleving die zich meer en meer aan het ontwikkelingen is en voor onze leerlingen veelal al realiteit is. In de vroegchristelijke kerk hield je het niet vol als 'meeloper.' Dan komt het aan op de verworteling in de Schrift en een levend geloof in God door Christus

gewerkt door de Heilige Geest. In die context is de school ook oefenplaats. De school organiseert ontmoetingen met de samenleving, bereidt de leerlingen hierop voor en bespreekt het na. Hierdoor wordt een intrinsieke motivatie ontwikkeld om tot het reformatorisch onderwijs te behoren. Als we die rol pakken, zou het wel eens kunnen dat de wereld om ons heen ziet dat we niet alleen ernst maken met onze identiteit, maar ook met de wereld om ons heen.'

Dick Both is hoofdredacteur van DRS Magazine